

Adrienn Hetei

Herdenking aan protestantse dominees

Het is reeds een traditie geworden dat de Vakgroep Nederlands van de Universiteit Debrecen en de Gereformeerde Theologische Universiteit Debrecen met een krans hulde brengen aan admiraal Michiel de Ruyter. Dit jaar vond het opnieuw plaats op 11 februari, de 346ste verjaardag van de bevrijding van de Hongaarse protestantse galeislaven, bij het monument in de gedenktuin achter de Grote Kerk in Debrecen.

Vanaf het midden van de 17de eeuw werd Hongarije gekenmerkt door religieuze en militaire conflicten. Tot de 16de eeuw was het katholicisme de dominante religie in het land, maar vanaf het begin van de 16de eeuw begon het protestantisme zich als een lopend vuurtje te verspreiden. Ondertussen begon vanaf 1666 een anti-koninklijke samenzwering onder leiding van Ferenc Wesselényi, die uiteindelijk door het hof werd ontmaskerd. Profiterend van al die gebeurtenissen werd ook tegen de Hongaarse protestanten krachtig opgetreden. De katholieke kerk en het Weense hof begonnen de aanhangers van de protestantse doctrines te vervolgen omdat de religieuze diversiteit volgens hen bedreigend was voor de eenheid van het rijk. Als gevolg van de vervolgingen werden in 1674 meer dan 700 protestantse leraren en predikanten voor de plaatselijke rechtbank van Pozsony (Pressburg, nu: Bratislava in Slowakije) gebracht. Degenen die in hun religie volhardden, werden tot galeislavernij veroordeeld. Hierna werden in totaal 41 predikanten naar Napels gestuurd en gevangen gezet waar er nog maar 31 in leven waren toen ze aankwamen. Michiel de Ruyter, destijds bevelhebber van de Nederlandse vloot, benaderde namens het Nederlandse parlement de onderkoning van Napels om de Hongaarse galei-

slaven vrij te laten. De Nederlandse admiraal slaagde erin om de 5 evangelische en 21 gereformeerde predikanten te bevrijden.¹

De naam van admiraal Michiel de Ruyter en de gedenkzuil in de tuin van de Grote Kerk staan slechts bij weinig Hongaren bekend hoewel het monument op één van de meest centrale plaatsen van Debrecen is te vinden. De historische gebeurtenis die aan de gedenkzuil is bevestigd, is niet alleen een herinnering aan de bevrijding van de 26 Hongaarse protestantse predikanten maar ook van buitengewoon belang voor de diplomatieke en culturele betrekkingen tussen Hongarije en Nederland.

De feestelijke herdenking werd geopend door dr. Béla Baráth, rector van de Gereformeerde Theologische Universiteit Debrecen: hij herinnerde de aanwezigen gedetailleerd aan de gebeurtenissen van 346 jaar geleden en vestigde de aandacht op de eeuwige waarde van religie en geloof. Na dr. Béla Baráth herdacht ook dr. Gábor Pusztai, hoofd van de Vakgroep Nederlands van de Universiteit Debrecen, de heldendaad van de admiraal. In zijn toespraak wees hij er ook op dat de relevantie van grondrechten in de 21ste eeuw weer op de voorgrond trad tijdens de coronapandemie – alleen deze keer niet in verband met godsdienstvrijheid maar met betrekking tot het gebruik van mondmaskers en vaccinaties. Aan het einde van het evenement

legden dr. Béla Baráth en dr. Gábor Pusztai een krans bij het monument van de Nederlandse nationale held.

Ter gelegenheid van de jaarlijkse gedenkdag van de heldendaad werd niet alleen in Debrecen een imposante herdenking gehouden maar ook bij de crypte van de Nederlandse nationale held in de Nieuwe Kerk te Amsterdam. Bij het plechtige evenement betuigden onder meer dr. András Kocsis, de Ambassadeur van Hongarije in Nederland, Frits De Ruyter de Wildt, afstammeling van de admiraal, en Bas van den Tillaar, burgemeester van Vlissingen (geboorteplaats van De Ruyter) hun eer.

Noten

- ¹ Zie hierover meer in: Bitskey & Pusztai, *Michiel de Ruyter és Magyarország*; Csorba, 'A gályarab-kultusz töredezett emléke'; Csorba, 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven'; Csorba, 'A gályarabok emlékérméi'; Bujtás, 'Lelkészavatás egy holland hadihajó fedélzetén'; Bujtás, 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten'; Pusztai, 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős'; Pusztai, *Michiel de Ruyter*; Pusztai, 'Gedenkzuil voor De Ruyter'; Pusztai, 'A szabadító emlékezete'; Pusztai, 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung'; Pusztai, 'Admirális a reformátorok között'.

Bibliografie

- Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). 2008. *Michiel de Ruyter és Magyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisztika Tanszék.
- Bujtás, László Zsigmond 2019. 'Lelkészatás egy holland hadihajó fedélzetén – Gilles Viret, a gályarab prédikátorok "ismeretlen" ismerőse'. [Predikantenwijding aan boord van een Nederlands schip – Gilles Viret, de onbekende vriend van de Hongaarse galerensklaven] Berecz, Ágnes (red). *Lelkészek, nemesek, polgárok. Tanulmányok a Ráday Gyűjteményből*. [Predikanten, edellieden, burgers. Studies uit de Ráday-Collectie] Budapest: Ráday Gyűjtemény, 9–32.
- Bujtás, László Zsigmond 2017. 'Het beeld van Nederland van de tot de galeien veroordeelde Hongaarse predikanten'. *Acta Neerlandica*. 14, 89–120.
- Csorba, Dávid 2018. 'A gályarab-kultusz töredezett emléke' [De gefragmenteerde herinnering van de galerensklaven-cultus]. *Historia Ecclesiastica*. 9, 85–94.
- Csorba, Dávid 2017. 'Die Rezeption des Martyriums der ungarischen calvinistischen Galeerensklaven'. Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungsorte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerensklaverei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 91–103.
- Csorba, Dávid 2016. 'A gályarabok emlékérméi' [Gedenkpenningen van de galerensklaven]. *Egyháztörténeti Szemle*. 17.3: 90–95.
- Pusztai, Gábor 2008. 'Michiel Adriaenszoon de Ruyter a holland nemzeti hős' [Michiel Adriaenszoon de Ruyter de nationale held van Nederland]. Bitskey, István & Pusztai, Gábor (red). *Michiel de Ruyter és Magyarország*. [Michiel de Ruyter en Hongarije] Debrecen: Néderlandisztika Tanszék.
- Pusztai, Gábor 2009. *Michiel de Ruyter*. Budapest: Kontaktus.
- Pusztai, Gábor 2011. 'Gedenkzuil voor De Ruyter'. *Acta Neerlandica*. 8, 175–187.
- Pusztai, Gábor 2017. 'A szabadító emlékezete: Michiel de Ruyter a magyar emlékezetben'. Bárány Attila et al. (red). *Németalföld emlékei Magyarországon – magyar–holland kapcsolatok*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 155–165.

- Pusztai, Gábor 2017. 'Michiel de Ruyter in der ungarischen Erinnerung'
Takács, Miklós; Varga, S. Pál & Katschthaler, Karl (red). *Erinnerungs-
orte im Spannungsfeld unterschiedlicher Gedächtnisse: Galeerenskla-
verei und 1848*. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 44–57.
- Pusztai, Gábor 2020. 'Admirális a reformátorok között. A debreceni Ruyter
utca névadójáról'. *Debreceni Szemle*. 28.2: 137–147.